

Vedení kroužku. Jak na to, pojďme společně krok za krokem. Část 3.

Psychologie dítěte: každý vedoucí zájmového kroužku musí být psychologem (laikem) svých svěřenců. Pokud tuto skutečnost nebude respektovat, jen těžce se mu podaří pochopit jednání dítěte v kolektivu, a nakonec se tato ignorace dané problematiky projeví na špatném klimatu v kroužku nebo na jiné akci. Je nutné pochopit prožívání a chování dětí, vysvětlit si příčiny a zároveň se pokusit je ovlivnit. Jedná se o velmi složitý proces, kde i pro zkušeného psychologa bývá cesta k dětské duši velmi trnitá. Avšak není důvod být k případnému neúspěchu skeptičtí, pokud si dobře uvědomíme, že dítě prožívá svůj vnitřní život, který není přímo dostupný druhým osobám, ale který můžeme pozorovat prostřednictvím vnějšího chování, výrazu nebo řeči, a dále pak, že chování dítěte je vnější projev jeho duševního života, který se odráží v jeho jednání, řeči a výrazu. Každý vedoucí kroužku, který si toto uvědomí, bude mít dveře do dětské duše otevřené.

Kolektiv a jedinec: dítě, kromě své osobnostní vybavenosti a dědičnosti, je ovlivňováno (formováno) svým okolím. Protože se stává celý život členem různých kolektivů, které ho ovlivňují, je důležité, aby se vedoucí kroužku na tyto vnější činitele zaměřil a zároveň si uvědomil, že k nim patří i on, neboť se také podílí na jeho výchově. Postupné začleňování dítěte do kolektivu je zdoluhavý proces, který není vhodné podcenit, protože dítě může některé dovednosti získat výhradně mezi ostatními dětmi. Vytváření a udržování vztahů, umění rovnoprávné komunikace, prosazení svých názorů, nalezení si své pozice, umění přijímat nezdary i pochvalu, respektování ostatních, argumentování, to vše je možné získat pouze v kolektivu.

Motivace dítěte v kolektivu

Motivace je psychický proces. Zahrnuje takové pojmy, jako jsou **snažení, touha, chtění, přání, očekávání, zájem a cíl**. Motivace velmi úzce souvisí s potřebami a životními hodnotami člověka. Je to vždy konkrétní vnitřní nebo vnější hnací síla. Nutí jedince k tvořivé práci, vítězství, lásce, ke sportovnímu či jinému výkonu.

Motivací dětí by si měl vedoucí kroužku vykládat jako momentální, okamžité zaujetí, nadšení pro věc i jako celkovou dlouhodobější zaměřenost jedince. Z krátkodobého hlediska motivaci rozdělujeme na vnitřní, která vychází z vlastních potřeb dítěte (dítě se učí novým způsobům jednání, chování v přírodě z vlastního zájmu) a vnější, u které jsou hnací silou vnější podněty (dítě se učí odbornosti z důvodu získání v následujících letech členství v ČMMJ a vše s tím spojené činnosti). Někdy ani značné osobní nasazení při přípravě činnosti kroužku, tábora nebo soustředění nezaručí úspěch. Zájem dětí a jejich zapojení jsou přímo úměrné úrovni jejich motivace. Vhodně zvolená motivace vyvolává kladné emoce a city. Pro motivaci je charakteristický jistý vztah k objektu, který dává poznávací aktivitě určitý směr. Podle projevů dětí, jejich prožitků, způsobů chování a jednání, podle získaných znalostí a dovedností pozná vedoucí kroužku, jestli zvolené činnosti byly vhodnými a účinnými prostředky výchovy nebo nikoliv. Citový vztah mezi vedoucím kroužku a dítětem, který je pro úspěšnou práci v kroužku nezbytný, se prohlubuje ve vzájemném kontaktu, v oboustranném poznávání. Je nezbytné, aby vedoucí děti dobře poznal, snažil se jim porozumět, pochopit motivy jejich chování, citlivě přistupoval k jejich potřebám a problémům.

Jak probouzet zájem?

- Projevujte sami zájem o vše, co děláte, nadšený vedoucí lehce zapálí.
- Ukazujte, jaký význam má myslivost ve skutečném světě.
- Noste do teoretických hodin předměty z praxe, pouštějte výukové filmy, začleňte do hodin návštěvy odborníků a exkurze.
- Využívejte tvořivosti a sebe vyjadřování dětí.
- Pravidelně obměňujte činnost dětí. Využívejte překvapení a neobvyklých činností.
- Zadávejte soutěživé a problémové úkoly.
- Dávejte dětem hádanky, na které jim později sdělíte správnou odpověď.
- Dodejte svému mysliveckému zaujetí osobní rozměr.
- Nešetřete chválou, kritiku si dobře rozmyslete.

Pochvala, kritika a trest: mezi základní výchovně vzdělávacími prostředky patří **zpětná vazba**, pomocí které vedoucí kroužku hodnotí, jak se děti připravují a učí. Málokdo si uvědomuje, jaká obrovská síla spočívá v **povzbuzení, chválení** a jaká je **v kárání a trestání**. Chování dítěte i dospělého člověka lze nesrovnatelně lépe regulovat pochvalou a odměnami. Pochvala, uznání i věnovaná pozornost naplňují důležitou potřebu sounáležitosti, vlastní úcty a seberealizace. Nedostatek ocenění, pozornosti a kladných podnětů může mladého člověka vyprovokovat k odporu. Lidé v každém věku potřebují „pohlazení po duši“ proto, aby důstojně přežili. Pochvala je dar, který poskytuje radost.

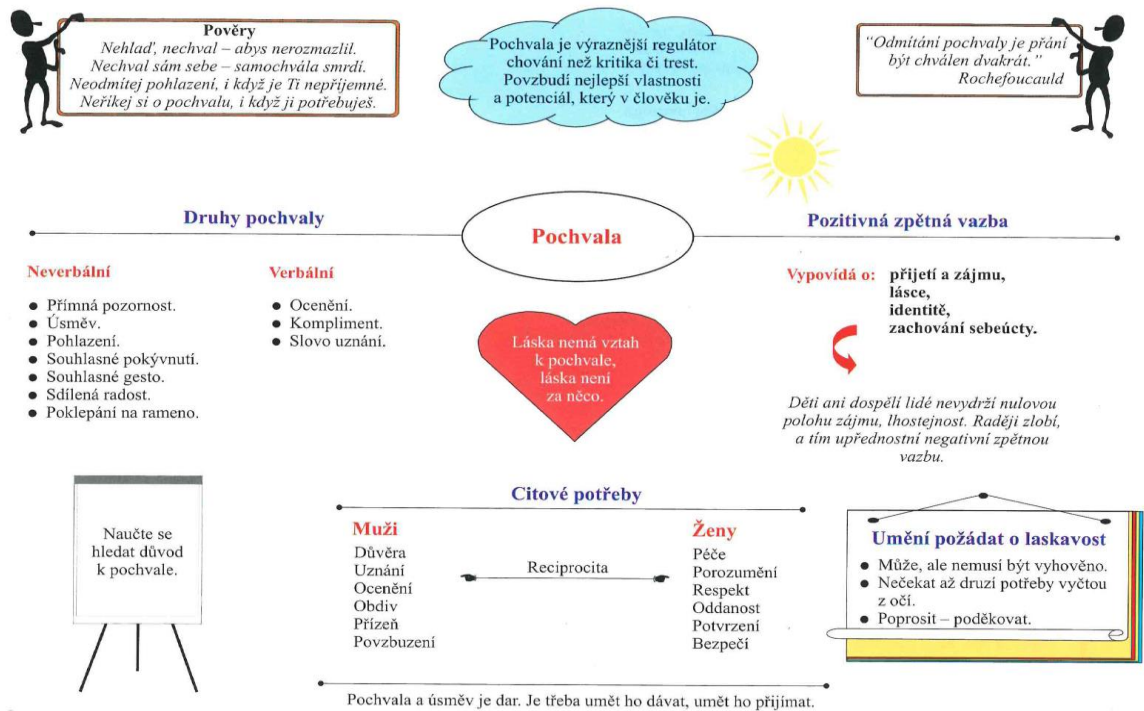
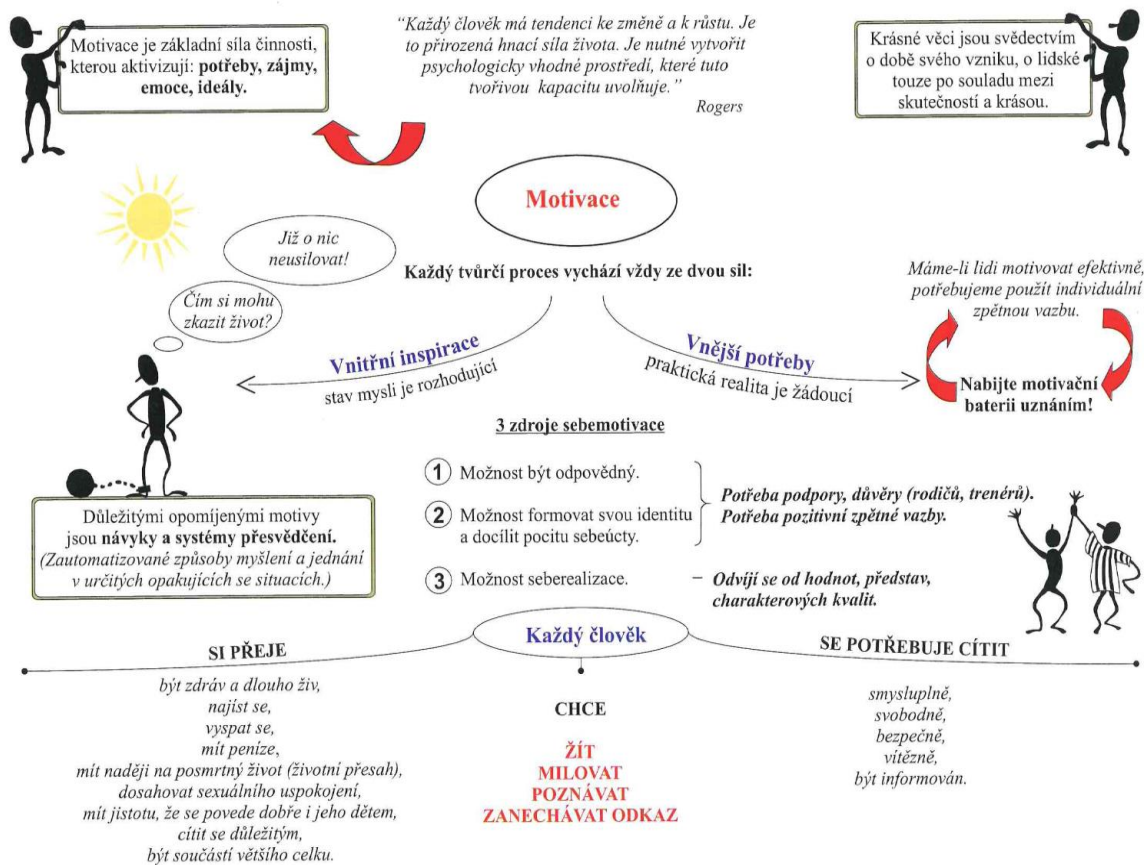
Negativní zpětná vazba má rovněž své oprávněné místo, je regulátorem chování, které informuje o chybném výkonu nebo nežádoucím chování. Kritika či trest by měly být spravedlivé a pokud možno objektivní. Vždy je však povinností kritizujícího šetřit důstojnost jedince. Je-li si dítě pochybení vědomo, kritiku i trest většinou přijímá, ví, že je zasloužená. Přesto by měla být každému jedinci dána možnost důvod chybného počínání vysvětlit nebo obhájit.

Trest a kritika mají v sobě nést trojí význam:

- mají napravit škodu, která nevhodným chováním vznikla,
- mají současně sejmout pocit viny,
- mají působit tak, aby jedinec nežádoucí chování neopakoval.

Velkým uměním vedoucích, učitelů a vychovatelů je **velkorysost**, v pravou chvíli odpustit a jednou potrestané nevhodné chování již nevyčítat.

Zpracovala Mgr. Jarmila Vaníčková

Obrázek: Lea Paulínová, Lenka Neumannová, Psychologie pro Tebe, Informatorium 2008